

21 November 1810.

Reglem. f. Giordemodervæsenets Indretning og Bestyrelse i begge Riger, Kiøbenhavn undtagen.

Cancel. p. 302. (Pl. 27 April 1832 og Lov 8 Marts 1856 om Giordemødres Lønning. Se iøvrigt Registret til Lovsamlingen og Reskriptsamlingen under Rubrum: Medicinalvæsen).

Gr. For end mere at sikre Opnaaelsen af den velgiørende Hensigt, hvori Lovene angaaende Giordemødres Underviisning, Antagelse og Forhold ere givne, har Kongen bifaldet følgende Reglement for Giordemodervæsenets Indretning og Bestyrelse i begge Rigerne, Kiøbenhavn undtagen:

1.)

Enhver Kiøbsted i Danmark og Norge skal, i Henseende til de Anstalter, som bør træffes til Barselqvinders Hielp, udgiøre et særskildt Giordemoder-District, under hvilket og de Landbeboere bør indbefattes, som ere henlagte til nogen af Kiøbstedens Kirker.

2.)

Har Kiøbsteden, eller denne tilligemed det Land-District, som dertil (efter 1 §) er henhørende, en saa ringe Folkemængde, at de med ovennævnte Inddeling forbundne Udgifter ei af samme kan udredes; eller skiønnes det, at en Giordemoder ikke der vil kunne finde nødtørftig Udkomme, da maae vel et større Antal Landbeboere, end de, som søge Kirke i Byen, forenes med Kiøbstedens Giordemoder-District, dog at dertil forud erhverves Cancelliets Approbation.

3.)

Paa Landet i Danmark skal være saa mange Giordemoder-Districter, at den Giordemoder, som i ethvert af disse ansættes, beqvemmeligen kan varetage sine Forretninger, og at Beboerne uden alt for stor Besværlighed kan kalde hende til Hielp.

4.)

Der bør desaarsag og, ved Giordemoder-Districternes Inddeling, overalt tages Hensyn saavel til Længden og Beskaffenheden af den Vei, der er imellem Familiernes og Giordemoderens Boepæle, som til Folketallet.

5.)

I Overeensstemmelse hermed have Amternes Overøvrigheder, enhver for sit Amt, efter Overlæg med Præsteskabet og Districtslægerne, at affatte og indsende

Forslag til Cancelliet, angaaende den nærmere Inddeling af Giordemoder-Districterne i deres Embedskreds.

6.)

Og da det er Kongens Villie, at Giordemodervæsenet paa Landet i Norge ligeledes kan vorde givet en bedre Indretning, saa paalægges Amtmændene i bemeldte Rige uopholdeligen at indsende Forslag, saavel til Landets Inddeling i Giordemoder-Districter, som til Giordemødres Løn og øvrige faste Indtægter; og have de i denne Henseende, saavidt Stedernes Leilighed og andre Omstændigheder det tillade, at følge de Forskrifter, som indeholdes i dette Reglement.

7.)

Det umiddelbare Opsyn med Giordemodervæsenet paaligger den underordnede Øvrighed paa ethvert Sted; ligesom det og skal være de beskikkede Lægers Pligt, enhver i sit District at anvende den yderste Opmærksomhed paa, om nogen Uorden i denne Henseende skulde finde Sted, og i saa Fald strax anmelde saadant, efter Omstændighederne, enten for Stedets eller Amtets Øvrighed.

8.)

Ligeledes skal Stifts- og Landphysici, i Følge Embeds-Pligt, føre Overopsyn over Giordemodervæsenet i alle de Districter, som ligge under deres Physicater, samt med mueligste Beredvillighed oplyse og veilede Øvrigheden, naar denne i tvivlsomme Tilfælde henvender sig til dem.

9.)

Ethvert Steds Øvrighed skal aarligen til 31 Dec. gjøre Indberetning til Overøvrigheden om Giordemodervæsenets Tilstand, og derved i Særdeleshed forklare, hvilke Mangler der maatte være bemærkede ved samme; denne Beretning har Overøvrigheden derefter at indsende til Cancelliet, ledsaget med sin Betænkning.

10.)

Lignende Beretning bør enhver bestikket Districts-Læge, giennem Stifts- eller Land-Physicus, til samme Tid indsende til det Kgl. Sundheds-Kollegium i Khavn.

11.)

Klager over Giordemødre eller fra disse, der vedkomme deres Bestilling, Pligter og Rettigheder, bør indleveres til den vedkommende Øvrighed, som, i Overensstemmelse med de gieldende Love, enten selv afgjør eller til Afgjørelse ved Domstolene henviser alle de Sager, der angaae Overtrædelse af Anordningerne om Giordemodervæsenet.

12.)

I enhver Kiøbsted skal ansættes saa mange Giordemødre, som Stedets Trang gjør fornødent, og i det mindste een, med fast Løn.

13.)

Lønningen for enhver Giordemoder, som ansættes i en Kiøbsted, bestemmes til 50 Rdlr. aarlig i Penge, 2 Favne Brænde, eller et dertil svarende Qvantum Tørv; samt, naar Kiøbstedet eier Jorder eller har Græsningens Ret, da Græsningen til en Koe; og desuden fri Bolig, bestaaende af eet eller tvende Værelser med Kiøkken. Skulde hun hellere attraae Penge end fri Bolig, da maae hende tilstaaes 8 á 12 Rdlr. aarlig til Huusleie. (Canc. Skr. 24 Aug. 1811).

14.)

Samtlige (efter 13 §) medgaaende Omkostninger udredes af Kiøbstedens Kæmnerkasse; og hvor et Land-District, i Medfør af 1 og 2 §, er forbunden med Kiøbstedet, tager hiint tillige forholdsmæssig Andeel deri.

15.)

Lønningen for en Districts-Giordemoder paa Landet, bestemmes til 20 Rdlr. aarlig i Penge, 2 Favne Brænde, eller et dertil svarende Qvantum Tørv, et 4 á 5 Fag stort Bondehuus med en dertil hørende liden Hauge, samt Græsning til een Koe, eller i dets Sted saa megen Jord, som kan afgive saadan Græsning Skulde hun hellere attraae Huusleie end frit Huus, maae samme bestemmes til 6 Rdlr. aarlig. (Jvfr. Pl. 37 Aug. 1819 og Lov 8 Marts 1856).

16.)

De (efter 15 §) paa Husets og Brændselets samt Græsningens Anskaffelse medgaaende Omkostninger udredes af ethvert Giordemoder-District; men derimod lignes samtlige i et Amt ansatte Districts-Giordemødres Løn paa Amtets Hartkorn, i Overensstemmelse med Fr. 5 April 1793.

17.)

Dog skal det herved iagttages, at de Jordegods-Eiere, som med Velvillie og paa egen Bekostning have gjort og vedligeholdt Indretninger for Giordemodervæsenet paa deres Godser, ikke skal paa nye bidrage til disse offentlige Giordemoder-Indretninger.

18.)

Saa skal og enhver Kiøbsted og ethvert Land-District forsyne den ansættende Giordemoder med de Redskaber, som ansees fornødne til hendes Bestilling. Disse anskaffes første Gang paa Kiøbstedens eller Districtets Bekostning, og overleveres Giordemoderen ved Syn, samt tilbageleveres paa lige Maade.

19.)

Ligesom Giordemødrene skal være forpligtede til ufortøvet at indfinde sig hos enhver Barselkone, som maatte trænge til deres Hielp, saa paaligger det og enhver, der benytter samme, at yde dem Betaling for deres Forretninger. Denne Betaling fastsættes saaledes, at Giordemoderen, for at betiene en Gaardmands-Kone, tilkommer 4 Mark, for en Huusmands Kone 2 Mk., og for en Inderstes 1 Mk. Af alle andre, der opholde sig paa Landet, saavelsom af Kiøbsted-Indvaanere, skal hun nyde i Betaling 4 Mk. eller 2 Mk., ligesom de, hun betiener,

nærmest kan sættes i Klasse med Gaardmænds eller Huusmænds Koner. (See Pl. 25 Marts 1814 og Lov 8 Marts 1856).

20.)

Naar Veiens Længde eller Omstændighederne kræver, at Giordemoderen maae betiene sig af Vogn, da bør de, som begiere hendes Hielp, enten selv lade hende afhente og hiemføre, eller og gotgiøre hende de Omkostninger, hun paa nødvendig Befordring maae anvende.

21.)

Ligeledes skal Giordemødrene i Land-Districterne, naar de kaldes til at betiene Fattige, eller Huusmænds og Indersters Hustruer, der ikke selv have Heste og Vogn, nyde fri Befordring frem og tilbage. Denne Befordring paaligger det Districtets Gaardmænd at afgive efter Omgang, og paa Tilsigelse af Sognefogden eller Oldemanden.

22.)

Derimod skal samtlige Giordemødre, som efter det foregaaende, ere ansatte med fast Løn, uden Betaling betiene alle de Fruentimmer, som med Attest fra rette Vedkommende gotgiøre, at de nyde Understøttelse af Fattigvæsenet.

23.)

Under disse Vilkaar skal i ethvert Giordemoder-District snarest mueligt ansættes en oplært Giordemoder, som bringes i Forslag af Stedets Øvrighed efter Overlæg med Districtets Læge, og beskikkes af Over-Øvrigheden.

24.)

Naar der i et District opholde sig flere examinerede Giordemødre, og Vacance indtræffer blandt de Giordemødre, der have Løn, da bør Øvrigheden, ved at besætte den ledige Plads, fornemmelig tage Hensyn til den ulønnede Giordemoder sammesteds, der har udmærket sig ved Flid og Duelighed, uden at den længere eller kortere Tid, i hvilken hun har været Giordemoder, skal komme i Betragtning.

25.)

I Almindelighed maae ingen beskikkes til Giordemoder under ovennævnte Vilkaar, med mindre hun er forsynet med Testimonium om sin Duelighed fra den Kgl. Giordemoder-Commission i Kiøbenhavn, eller, om Kongen finder for got at oprette flere Læreanstalter for Giordemødre, end den i Kiøbenhavn, da fra een af disse; saa bør hun desuden have fordeeltigt Vidnesbyrd om Sædelighed fra hendes Sjælesørger.

26.)

Skulde der ved denne Indretnings Iværksættelse ikke findes et tilstrækkeligt Antal af slige ordentlig oplærte Giordemødre, da vil Kongen, paa det at intet Giordemoder-District skal savne Fødselshjelpere, have Over Øvrighederne bemyndiget til i slige Tilfælde at give saadanne Fruentimmere Tilladelse til at practisere, som Giordemødre, der enten ere blevne oplærte af Stifts- og Land-

Physicis, og af disse have erholdt Vidnesbyrd om deres Duelighed; eller og, efter Øvrighedens Foranstaltning, af Stifts- eller Land-Physico, i Overværelse af Districtslægen eller anden lægekyndig Mand, ere blevne prøvede og befundne at have den Kundskab og Færdighed, at det, uden at befrygte nogen Fare, kan tillades dem at betjene Barselqvinder.

27.)

Disse af Stifts- eller Landphysicis saaledes oplærte eller prøvede Fruentimmere, hvilke af Mangel paa ordentlig examinerede Giordemødre ansættes i Districterne, skal ikke tillægges den for Districts-Giordemødre i de foregaaende §§ bestemte Løn eller de øvrige faste Æmolumenter, med mindre de, af Mangel paa duelige Subjecter i selve Districtet, kaldes dertil fra et andet District, og altsaa maae flytte fra deres Hjemstavn. Derimod skal de være berettigede til at nyde den i 19, 20 og 31 § bestemte Betaling og fri Befordring, samt, naar de betiene de i 22 § nævnte Fattige, da tillige Betaling af vedkommende Fattigvæsen; ligesom det ogsaa skal være dem uformeent at vedblive deres Praxis, om endog en ordentlig examineret Giordemoder bliver ansat i Districtet, hvilket bør skee, saasnart Omstændighederne tillade det.

28.)

De af Stifts- eller Land-Physicis oplærte Giordemødre, der allerede ere ansatte med fast Løn, bør fremdeles beholde samme.

29.)

Naar der til et Giordemoder-District ikke kan erholdes nogen ordentlig oplært Giordemoder, da skal Stedets Øvrighed derom gjøre Indberetning til Over-Øvrigheden, samt bringe eet eller flere Subjecter, helst af Districtets egne Beboere, i Forslag til at oplæres i Giordemoder-Videnskaben, for siden at ansættes som Giordemoder i Districtet.

30.)

Det Fruentimmer, der bringes i Forslag til Oplærelse som Giordemoder, maae ikke være under 20 Aar og ikke over 30 Aar gammel; hun bør have Beviis fra hendes Siælesørger om hendes Sædelighed, og Attest fra en Læge om hendes physiske Beqvemhed; hvorved tillige maae iagttages, at hun ikke har nogen Legems-Bræk eller Mangel, som kunde opvække Skræk eller Afskye hos den Fødende; ogsaa skal, under lige Beqvemhed til at bringes i Forslag, den nyde Fortrin, som er gift og selv har født Børn; ligesom og den, der kan skrive, bør foretrakkes Andre, der ikke forene denne Færdighed med de øvrige udfordrende Egenskaber.

31.)

Dersom der iblandt de Fruentimmere, som saaledes bringes i Forslag, skulde findes Nogen, der besad alle fornødne Egenskaber, men ikke havde Evne til selv at bekoste sin Oplærelse, da skal Over-Øvrigheden, naar den finder saadant efter Omstændighederne nødvendigt, være bemyndiget til at foranstalte hende paa det Almindeliges Bekostning underviist ved Lære-Anstalten for Giordemødre.

32.)

Omkostningerne paa en saadan Lærlings Ophold og Underviisning i Stiftelsen, samt paa hendes Hen- og Hiemreise, afholdes af Kiøbstedens Kæmnerkasse, naar hun er bestemt til at ansættes i en Kiøbsted; men skal hun ansættes i et Landdistrict, blive disse Omkostninger at udrede af hele Amtets Hartkorn, paa den Maade og under de Vilkaar, som i 15 og 16 § er fastsat i Henseende til Landdistrict-Giordemødrenes Løn, m. v.

33.)

Naar oplærte Giordemødre ere blevne ansatte i Districterne, eller og andre efter 26 og 27 § have faaet Tilladelse til der at practisere som Giordemødre, skal ethvert Fruentimmer, der, uden at være enten examineret eller prøvet, betiener en Barselkone, og ligeledes enhver Barselkone, der benytter et saadant uautoriseret Fruentimmers Hielp, have forbrudt til den eller de beskikkede Giordemødre fra 2 Mk. til 5 Rdlr. efter Sagens Beskaffenhed; med mindre det beviisligiøres, at en autoriseret Giordemoder ikke har været at erholde.

34.)

Derimod skal det ikke være nogen formeent at betiene sig af en oplært og examineret Giordemoder, enten fra samme eller andet District, istedenfor den ansatte; dog bør den i Districtet med Løn ansatte Giordemoder i saa Fald nyde Halvdelen af den for en Barselkones Betiening ovenfor fastsatte Betaling.

35.)

Naar den i Districtet ansatte Giordemoder ikke er tilstede, ligesom ogsaa i hendes Sygdom, bør nærmeste Districts-Giordemoder uvægerligen indfinde sig for at betiene den, til hvem hendes Hielp forlanges, efterat hun forud har anmeldt saadant for hendes Øvrighed; dog maae Giordemoderen ligesaalidet i dette, som i det i 34 § ommeldte Tilfælde, opholde sig over 24 Timer udenfor Districtet.

36.)

Vil en Giordemoder i andre end saadanne Nødsstilstælde forlade sit District, bør hun først ansøge Øvrighedens Tilladelse dertil.

37)

Paa det at ingen skal være uvidende om, hvor den beskikkede Giordemoder boer, bør der udenfor hendes Bolig være ophængt et Skildt, og paa Landet bør hendes Boepæl desuden bekiendtgjøres ved Kirkestævne i det eller de Sogne, der henhøre til hendes District.

38.)

Naar en Giordemoder kaldes til at betiene en Barselkone, bør hun i Almindelighed ved Sindighed og anstændigt Forhold søge at vinde de Vedkommendes Agtelse og Tillid; i Særdeleshed bør hun nøie efterleve de Forskrifter, som indeholdes i den hende meddeelte og af Kongen approberede Instruktion.

39.)

Hvis nogen Giordemoder, mod Formodning, skulde vægre sig ved ufortøvet at komme til en Barselkone, skal hun første Gang af Stedets Politimester inden Retten gives en alvorlig Irettesættelse og Formaning, som bliver at tilføre. Protokollen; men anden Gang tiltales hun til sin Bestillings Forbrydelse.

40.)

Ingen Giordemoder maae forordne andre Lægemedler for Barselkoner eller deres Børn, end saadanne, om hvis rigtige Brug hun af hendes Lærere er bleven underrettet, og som i den hende meddeelte Instruction ere nævnte; forseer hun sig derimod, straffes hun som Qvaksalverske efter Anordningerne.

41.)

Befindes nogen Giordemoder enten med Raad eller Daad at have bidraget til, at en frugtsommelig Qvindes Foster kunde vorde fordrevet, da bør hun straffes med Tugthuus-Arbejde paa Livstid.

42.)

Hvis nogen Giordemoder Misbruger den Fortrolighed, som et ulykkeligt besvangret Fruentimmer viser ved at betro sig til hende, straffes hun med Bestillings Fortabelse. (Circl. 22 Maj 1820).

43.)

Iøvrigt bliver hun for Overtrædelse af sine pligter at straffe efter Anordningerne, og efter de Bestemmelser, som indeholdes i hendes Instruction.

44.)

Af dette Reglement meddeles enhver Giordemoder ved hendes Ansættelse et Exemplar.
